Національне хорове мистецтво як засіб розвитку духовного потенціалу особистості

Козій О.М.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри музикознавства та вокально хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,

м. Умань, Україна

В сучасному нестабільному світі, коли Україна перебуває під тиском ворога, в умовах геноциду українського народу збереження та розвиток духовності, виховання патріотизму – першочергове завдання як для держави, так і для системи освіти та культури в цілому.

Хорове мистецтво з його багатовіковими традиціями, глибоким духовним змістом, вагомим впливом на моральний та емоційний стан як співаків, так і слухачів є невід'ємною частиною української вітчизняної та світової культури, незмінним фактором формування духовного, естетичного та творчого потенціалу суспільства. Через духовні традиції відбувається усвідомлення та формується глибоке і осмислене сприйняття навколишнього світу, йде процес пізнання людиною самого себе, свого призначення та сенсу буття.

Питання розвитку хорового мистецтва в Україні досліджували такі вітчизняні науковці: О. Бенч, І. Бермес, Є. Бондаренко, С. Горбенко, Г. Горох, Р. Дудик, О. Коломоєць, В. Семенчук, А. Лащенко, Л. Пархоменко, О. Скопцова, О. Столярова та ін.

На думку А. Лащенка «Хоровий спів в Україні завжди посідав важливе місце у формуванні духовного світу людини завдяки своїй демократичності й доступності, ефективності естетичного впливу, зумовленого глибокою змістовністю і національною самобутністю» [3, с. 171].

Українське хорове мистецтво – особлива форма художньої діяльності, яка задовольняє індивідуальні та колективні естетичні потреби в хоровому колективі,

що відображає дійсність у системі художніх образів хорових творів, що містить історичну інформацію про духовне життя національного суспільства і є інструментом духовного вдосконалення нації. Духовні національні хорові твори формують естетичний ідеал своїми естетичними цінностями, сакральними образами, втілюючись у духовний світ особистості. Філософський зміст таких творів, краса мелодії, гармонії та поетичного тексту сприяє духовному зростанню, гармонізує душевний стан, спрямовує шлях особистості до добра.

Відродження національної духовної хорової культури відбулося на межі XX-XXI століття. На початку 70-х років майже в кожному місті, де є мистецькі навчальні заклади, починають зароджуватись камерні хори до складу яких входить студентська молодь, викладачі та аматори. В репертуарі хорових колективів з'являються духовні твори Дмитра Бортнянського, Михайла Березовського, Артемія Веделя, Кирила Стеценка, Миколи Леонтовича. Неперевершене виконання камерним хором «Київ» духовних творів, під орудою Миколи Гобдича, популяризує і закохує в хорову музику і спонукає хорові колективи підійматися до вершин творчої майстерності. Сучасні композитори (Леся Дичко, Євген Станкович, Ганна Гаврилець, Вікторія Польова, Михайло Малевич) знаходять нові фарби духовного прояву і вражають своїм новим баченням та фантастичними гармонійними й тембровими сполуками.

Г. Горох, досліджуючи особливості розвитку духовної хорової музики в м. Рівне на межі XX-XXI століть зауважує: «Якнайповніше аксіонормативний потенціал хорового мистецтва виявляється у духовному хоровому співі, який акумулює духовний, релігійний та моральний досвід народу. Не випадково ціннісно стабілізуюча функція цього виду музичної творчості актуалізується в перехідні, переломні історико культурні періоди, пов'язані з докорінною зміною світоглядних домінант та соціальних практик» [1].

Ірина Бермес у своїй статті «Українське хорове мистецтво як об'єкт наукових зацікавлень» систематизує та аналізує праці дослідників про хорове мистецтво, починаючи з монографії Л. Ященка, опублікованої у 1962 році, до сучасних дослідників. Авторка аналізує «Хоровий рух» (конкурси, фестивалі,

концерти) і наголошує, що такі проєкти популяризують хоровий спів і мотивують хорові колективи до вдосконалення хорового виконавства, оновлення репертуару та пошуку нових форм театралізації, дійства, новаторства [2].

Цілком погоджуючись з думкою авторки хочеться підкреслити, що в період війни відмова від російської музики спонукала багатьох вчителів, викладачів, хормейстерів повернутися, згадати, відшукати прекрасні національні скарби хорової музики. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, виховання на національній музичній культурі, рідній українській мові дарує новий шанс для розвитку духовності та патріотизму.

Прослухавши лекції видатних хормейстерів, викладачів, науковців нашого часу Є. Бондар, О. Фартушка, В. Регрута, С. Савенка, Ю. Пучко-Колесник, Г. Шпак, Р. Томачова дійшли висновку, що національна хорова культура продовжує активно розвиватися на основі національних традицій, хорове мистецтво є невід'ємною частиною вітчизняної духовної культури і фактором розвитку духовного потенціалу особистості.

Література:

1. Горох Г. Духовний хоровий спів у місті Рівне на межі XX—XXI століть: інституційний аспект. Народознавчі зошити. № 3 (117), 2014. С. 584

2. Бермес І. Українське хорове мистецтво як об'єкт наукових зацікавлень. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 48, том 1, 2022. С. 66-72.

3. Лащенко А. Вітчизняне хорознавство в соціокультурному контексті//Мистецтвознавство України. Київ, 1999. С.171.